

5 May Əlillərin Hüquqlarının Müdafiəsi Günüdür

Həyata dönüşün ünvanı

Sağlam doğulmaq, sağlam yaşamaq hər birimizin arzusudur. Lakin bu istək bizdən asılı olan və olmayan səbəblər ucbatından heç də həmişə reallaşmır. Fiziki məhdudiyət bəzən doğuşdan, əksər hallarda isə sosial, iqtisadi problemlərdən və ya qəzalardan yaranır. Əlillik insan üçün normal hesab edilən bir sıra fəaliyyətləri yerinə yetirmək qabiliyyətinin olmaması və ya hər hansı bir məhdudiyətin olmasıdır. Həyatın bu acı sınağı ilə üzləmiş insanlara isə diqqət və qayğı göstərilməli, cəmiyyətə uğurlu inteqrasiyaları üçün işlər görülməlidir. Bu zaman təkə ayrı-ayrı fərdlərin təşəbbüsləri, xeyirxah əməlləri kifayət etmir, dövlətin, onun qurumlarının dəstəyi əvəzolunmazdır. Nə xoş ki, bir çox sahələrdə olduğu kimi, Azərbaycan burada da nümunədir.

həyatdan küsməyib. Qədim sənətlərimizdən olan tikməyə meyil salıb, dərini onunla ovudur. Hətta sərgilərdə iştirak edir, kitablar yazır. Demək ki, həyata tutunmağın bir yolunu burada tapıb.

Mərkəzdə pasiyentlərə fizioterapiya və preparat müalicəsi ilə yanaşı, sosial-psixoloji reabilitasiya dəstəyi də göstərilir. Bu, xüsusilə gənclər üçün çox önəmlidir. Pansionata daxil olan hər şəxs ilkin

bel nahiyəsindən ciddi yaralar alıb. Deyir ki, dövlətimizin qayğısı, həkimlərimizin səyləri ilə sağalıb, normal həyata qayıtmaq istəyir. Yaradılmış şəraitdə, tibb işçilərinin qayğısından razılıq edir.

Vətən müharibəsi əlili 20 yaşlı Kainat Qurbanov isə əmək terapiyası ilə də müalicə alır. O, Kəlbəcər uğrunda gedən döyüşlərdə iştirak edib. 2020-ci ilin oktyabrında yaralanıb. Həmin günü belə xatırlayır: "Mən də topçu idim. Ətrafdakı dəhşətli gürultuya artıq alışmışdım. Birdən yanımda gürultu qopdu. Döyüş yoldaşım Sadiq Məmmədov şəhid oldu. Mən və digər üç silahdaşım ağır yaralandıq. Xəstəxanada özümü göldim. Sol gözüme protez qoyulub. Hazırda başımda və boynumda qəlpələr qalıb. III qrup əliləm. Fizioterapiya, əmək terapiyası, tok masajı və dərman müalicəsi alıram. Bura ikinci gelişimdirdi, səhətimdə irəliləyiş olduğumu görürəm".

Qum terapiyası zamanı söhbət-ləşdiyimiz Fatimə Əliyeva Birinci Qarabağ müharibəsində Füzulidə, Kəlbəcərdə, Laçında, Ağdamda tibb bacısı kimi çalışıb. Pansionata beşinci gelişidir. İlk dəfə qoltuq ağacıyla gəlibmiş, indi artıq əsaya keçib. İnanır ki, terapiyalardan sonra əsası da atacaq.

İdman zalı növbəti bəzəkdiymiş otaq oldu. Burada fiziki məhdudiyətli şəxslərlə həmsəhbət olduq. 48 yaşlı Mahir Səfərləyev Birinci Qarabağ müharibəsi əlidir. 1993-cü il Laçında düşmənin tank hücumu nəticəsində yaralanıb. Fəqərələrində qəlpələrlə yaşayır. II qrup əlildir.

Şağan Reabilitasiya Pansionatında şəhid ailələrinin üzvlərinə də xidmət göstərilir, onlar da nəzərdən kənar qalmırlar. Gülbənər Qarayeva şəhid xanımdır. Ekzema, əsəb və müxtəlif sümük xəstəliklərindən əziyyət çəkən bu xanım fərqli yerlərdə müalicə alsada, dərindən dərman burada tapa bilib.

Pansionatda elə xəstələr olur ki, onlar mütləq müşayiətçi ilə qalmırlar. Onlara burada icma əsaslı xidmətlər verilir. Belə xəstə yaxınları da psixoloji dəstəkdən yararlanırlar, xəstə baxımı ilə bağlı xüsusi məlumatlandırma kursu keçirlər.

Bura pənah gətirənlərin istirahəti də yaddan çıxmıyır. Tez-tez konsertlər və digər mədəni tədbirlər təşkil edilir. Hətta musiqi qabiliyyəti olan pasiyentlər öz alətlərini də gətirib kiçik konsertlər verirlər. Maştağa Qəsəbə Mədəniyyət Evinin kollektivi mərkəzin ən istəklili qonaqlarıdır.

Əlillik qüsur deyil... Fiziki məhdudiyət qüsur deyil... Əsl qüsur başqasının dərindən etinasızlığı, qayğıya möhtac insanlara laqeyd münasibətdir.

Şağan Reabilitasiya Pansionatında gördüklərimiz bir daha təsdiq edir ki, fiziki məhdudiyətli insanlara qayğı, diqqət, onların sosial problemlərinin həlli Azərbaycan dövlətinin prioritetidir. Onların həyata bağlanmaları üçün hər cür imkan və şərait yaradılır.

Ülkar XASPOLADOVA,
İlham BABAYEV (foto),
"Azərbaycan"

Dövlətimiz xüsusi qayğıya ehtiyacı olan insanların həmişə yanında olub, onlara ən yüksək səviyyədə diqqət və qayğı göstərilib, problemlərinin həlli üçün bütün görüklü addımlar atılıb.

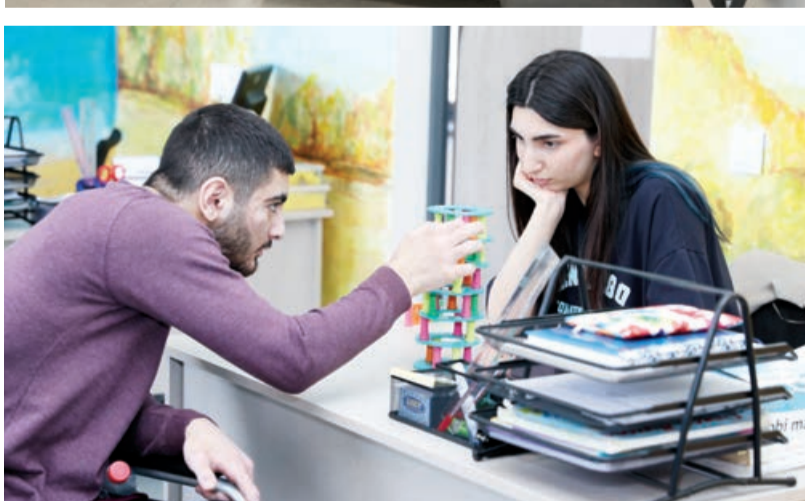
2019-2021-ci illərdə Yevlax, Naftalan, Lənkəran, Şəki, Xaçmaz, Şirvan, Sumqayıt şəhər və rayonlarında reabilitasiya mərkəzləri, Mərdəkanda Reabilitasiya Pansionatı, Protez-Ortopedik İstehsalat və Reabilitasiya Mərkəzi, Şağan Reabilitasiya Pansionatı, Qəbələ Uşaq Reabilitasiya Mərkəzi istifadəyə verilib. Bu il isə Şəmkir rayonunda Uşaq Reabilitasiya Mərkəzinin açılması nəzərdə tutulur. Son illərdə, xüsusilə də İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra qazılarımız üçün müasir tələblərə cavab verən reabilitasiya infrastrukturunun yaradılması bu kompleks yanaşmanın növbəti təzahürüdür.

Yeni reabilitasiya müəssisələrinin açılması nəticəsində hər il reabilitasiya xidmətləri ilə təmin edilənlərin sayı üç dəfə artaraq 30 minə çatıb. Ötən il 8716 şəxs reabilitasiya vasitələri ilə təmin olunub ki, onlardan 1200 nəfəri ölkəmizin ərazi bütövlüyünün, müstəqilliyinin və konstitusiyası quruluşunun müdafiəsi ilə əlaqədar əlilliyi olan şəxslərdir. Bu dövrdə reabilitasiya müəssisələrində 9325 nəfərə müxtəlif xidmətlər göstərilib. Postmüharibə dövründə 187 qazi 197 yüksək texnologiyalı protez ilə təmin edilib.

Fiziki məhdudiyətli şəxslərə yardım edən mərkəzlərdən biri də Şağan Reabilitasiya Pansionatıdır. Bu mərkəz Ulı Öndər Heydər Əliyevin himayəsi ilə 2003-cü ildə istifadəyə verilib. Abşeronun iqlimində xas olan klimatoterapiya bu müalicə ocağının əsas özəlliklərindən biridir. Mərkəzdə pasiyentlər mövsümə uyğun iqlimlə müalicə imkanları ilə yanaşı, fizioterapiyanın bütün sahələri ilə təmin edilənlərdir. Mərkəzdə ötən il əsaslı təmir işləri görüldü. Dövlət başçısının iştirakı ilə 2021-ci il fevralın 25-də açılışı olan Şağan Reabilitasiya Pansionatında ən müasir tələblərə uyğun şərait yaradılıb.

Pansionatda Vətən müharibəsi zamanı yaralanan döyüşçülərə yüksək səviyyədə xidmət göstərilir. Bu il ərzində 100-ə yaxın Vətən müharibəsi iştirakçısına peşəkar reabilitasiya və sosial-psixoloji xidmətlər göstərilir. Bu insanların normal həyata bərpası, sosiallaşması və sağlamlıqlarına qovuşmaları üçün bütün tibbi personal səfərbərdir.

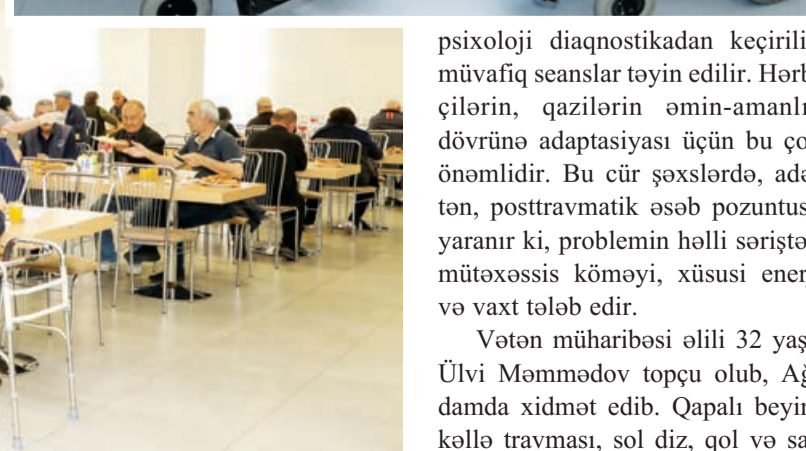
Digər kateqoriyadan olan insanlar, 18 yaşdan yuxarı yaşdakı əlillərə kompleks halda tibbi, sosial-bərpa müalicəsi göstərilir, hər biri həm stasionar, həm də ambulator şəkildə müalicə kursu alır. Ən yeni avadanlıqlarla təchiz edilmiş mərkəzdə

128 palatası olan 250 çarpyılıq pansionat ildə 5 minə yaxın əlilliyi olan şəxsə effektiv təsirə malik fizioterapevtik müalicə prosedurları tətbiq etməklə reabilitasiya xidmətləri göstərir. Bu ilin ilk rübündə 561 nəfər əlilliyi olan şəxs reabilitasiya xidmətləri, 146 nəfər icma, 179 nəfər onlayn, 66 nəfər isə sosial-psixoloji xidmətlərlə təmin edilib. Ölkədə ən iri reabilitasiya müəssisəsi olan Şağan Reabilitasiya Pansionatında funksional diaqnostika, fizioterapiya müalicəsi, tibbi vannalar, müalicəvi bədən tərbiyəsi, sosial-psixoloji reabilitasiya xidmətləri göstəriləndə, burada, həmçinin ürək, qan-damar, oynaq-hərəkət, əsəb sistemi, endokrin xəstəliklərdən əziyyət çəkənlər üçün də müvafiq müalicələr nəzərdə tutulub. Müalicə alanların reabilitasiyasında müasir metodika, ən qabaqcıl texnologiyaların tətbiqi ilə paralel təşkil olunur. Müalicə müddəti 14-21 gündür. Xəstələr ehtiyac duyduqda 3 ay fasilədən sonra yenidən müraciət edə bilərlər. Stasionar müalicə bitdikdən sonra 14 gün də ambulator müalicə dövrü başlayır.

Müəssisənin tibbi reabilitasiya şöbəsinin müdiri və terapevti Mələhət Cəfərova deyir ki, sonuncu yənidən qurmadan sonra hər şeyin yüksək səviyyədə olmasından hər kəs, xəstələr də, tibb heyəti də məmnundur: "Palatalar, həkim otaqları yenilənib. Təmir zamanı hər məqam nəzərə alınıb. Hər xəstənin özünəməxsus müalicə yolları və üsulları var. Hər xəstə burada ballı müddət qala bilər. Onlarla sonrakı dövrdə də əlaqə kəsilmir, mü-təxəssislər qarşılıqlı, birlik şəklində fəaliyyət göstərir və üstəlik, hər bir həkim digərinin müalicə prosesində iştirak edir. Burada ambulator xidmət də göstərilir".

Elə terapevt kabinetində Tamamyaralı Cəfərova ilə söhbət etdik. 1997-ci ilin yayında Tovuzun Qoşa kəndində inək otaranda minaya düşüb və sol ayağını itirib. İndi protez taxır. İllər keçsə də, buradakı müalicələr, prosedurlar sayəsində ayağa qalxıb yeridə, yaddaş yarası sağalmır. Amma bu xanım

psixoloji diaqnostikadan keçirilir, müvafiq seanslar təyin edilir. Hərbiçilərin, qazilərin əmin-amanlıq dövrünə adaptasiyası üçün bu çox önəmlidir. Bu cür şəxslərdə, adətən, posttravmatik əsəb pozuntusu yaranır ki, problemin həlli şəraitli mü-təxəssis köməyi, xüsusi enerji və vaxt tələb edir.

Vətən müharibəsi əlili 32 yaşlı Ülvi Məmmədov topçu olub, Ağdamda xidmət edib. Qapalı beyin-kəllə travması, sol diz, qol və sağ

